

El Bon Pastor

Revista per a preveres

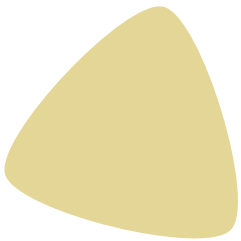
Núm. **87**
Març de 2017
Any VIII

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085- 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i una sola ànima	7
Missioners de la Misericòrdia	
DAVID ABADIAS AURIN	
Presents com el llevat	11
Sobre l'eutanàsia	
LLUÍS RAMIS	
Anunciar la Paraula	11
Té sentit encara el dejuni?	
AGUSTÍ BORRELL	
Al servei de l'altar	14
L'oració col·lecta en els diumenges quaresmals	
EMILI VILLEGAS ARTACHO	
Deixebles de l'Evangeli	17
Josep Calassanç ens ensenya a discernir	
JOAN FLORENSA	
Reclinats sobre el pit del Senyor	20
Prop de Déu i dels germans	
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	
Un bisbe ens parla	22
Homilia en la missa exequial de Mn. Jaume Berdoy, vicari general	
+ AGUSTÍ CORTÉS	
Hem vist, hem llegit	25
Cardenal Lluís Martínez Sistach, <i>Com aplicar l'Amoris Laetitia</i>	
MANEL CLARET	

Es diu i es repeteix sovint que Catalunya és un dels països més secularitzats del sud d'Europa. Se la compara amb Bèlgica i Holanda, i s'analitza la seva situació en termes de descristianització i de desafecció envers la fe cristiana. Després s'afegeix, per reblar el clau, que és un país laïcitzat, en el qual el factor religió juga un paper marginal, i alguns afirmen que l'únic lloc que li queda a l'Església són les sagristies. També es diu, amb clara malvolença, que la pràctica sacramental és gairebé inexistent o que les vocacions al ministeri de prevere estan a zero, que els convents són buits i que ja no hi ha joves que vulguin ser cristians. Alguns emeten judicis durs contra l'Església i pensen que aquesta i que tot allò que l'Església representa no han de tenir cap lloc significatiu en la Catalunya dels propers anys. Hi ha moltes simplificacions i fins i tot judicis tendenciosos i interessats en el fet de presentar Catalunya com una terra secularitzada, gairebé un desert des del punt de vista espiritual.

M'agradaria reflexionar des d'alguns fets concrets. Formulo d'entrada aquesta tesi: el fenomen determinant en la situació actual no és la secularització, sinó la globalització i les seves singularitats. Sense negar els impulsos secularitzadors, més que visibles en certs aspectes dels comportaments socials, em sembla que aquests impulsos s'han de llegir en el marc de la globalització i dels enormes vaivens socials que estem vivint. En les societats occidentals, l'esclat de l'era tecnològica (la quarta revolució industrial, que fusiona l'home i la màquina), combinada amb el sistema mercantilista (el mercat i el benefici com a déus) i amb la preponderància de les emocions com a criteri absolut de veritat i decisió –fins i tot en relació a l'experiència religiosa!–, han provocat unes mutacions colossals que fan trontollar l'acte de fe.

La creença s'empetiteix i es difumina davant tres «evidències» que es consideren a si mateixes omnipotents (la tecnologia, el mercat, les emocions) i que s'atorguen caràcter d'absolut, sense admetre cap crítica a la seva omnipotència. No cal, doncs, lluitar contra una certa idea d'ateisme, o bé denunciar una filosofia relativista que mistifica el fet religiós. Només cal aferrar-se als tres elements globals i transversals en què es posa tota la confiança: la tecnologia amb la seva fascinació, el mercat amb la seva atracció, les emocions amb el seu poder de sotmetre la voluntat. Els efectes d'un món global comporten sovint l'erradicament de l'ànima en persones i pobles. El cor s'asseca o queda captiu, s'instal·la en la indiferència i no reacciona davant les sol·licitacions a fer el bé. La misericòrdia va apagant-se i la capacitat d'interessar-se per l'altre es va fonent. No hi ha espai per a la compassió i, per tant, no hi ha espai per al Déu que és amor i gratuïtat. La indiferència es globalitza.

Una de les conseqüències més vistents –i més doloroses– del que hem dit és la «globalització de la indiferència». Aquesta expressió, molt repetida pel papa Francesc, és a l'origen de la davallada generalitzada de la pràctica sacramental, sobretot en les conurbacions de Barcelona i de l'àrea metropolitana. Les eucaristies dominicals tenen uns índexs d'assistència petits, els baptismes han disminuït, les confirmacions estan sota mínims, les primeres comunions passen moments delicats, les unions per l'Església són menys d'una tercera part del total, les exèquies civils augmenten. El lligam personal amb el Déu de Jesucrist s'ha afeblit, i l'Església, sacrament del Regne, ha de conviure amb la indiferència de moltes persones, que no pregunten ni saben pregar.

Tanmateix, la globalització de la indiferència no és, entre nosaltres, una dada tancada i irreversible. Des de fa anys la societat catalana manifesta una tendència contrària que emergeix de manera puntual i, que per tant, l'hem de considerar latent dins d'ella. Em refereixo, per exemple, a la Marató de TV-3, un ampli moviment de solidaritat envers la malaltia i el desig de contribuir a millorar els avenços que la puguin pal·liar, que arriba a tota la geografia del país. En la mateixa categoria hi entra el degoteig constant de voluntariat i donacions a Càritas, l'organització «oficial» de l'Església Catòlica en el camp de l'atenció als necessitats, i a altres realitats eclesials que tenen els pobres com a punt central dels seus plantejaments. O bé la recollida de queviures, anomenat «el gran recapte», que forneix de menjar l'anomenat Banc d'Aliments. Podríem esmentar altres realitats més internes a cada diòcesi, que reben el suport ple de la ciutadania. Darrerament, ran de la gran manifestació del 18 de febrer, la qüestió dels refugiats ha fet de Barcelona una ciutat que va contracorrent en el conjunt d'Europa. En un article publicat al portal www.huffingtonpost.it, Mario Giro, vice-ministre d'Afers Estrangers del govern d'Itàlia, ha escrit que el missatge de la manifestació de Barcelona és que, en relació als immigrants, no s'hi valen actituds temoroses i defensives, ni hi ha cap cultura amenaçada.

El clam a favor de l'acollida dels immigrants convida a pensar que aquest continua essent un país amb un humus cristià forjat per molts segles d'història. Això no s'esvaeix amb facilitat. Més aviat no desapareix mai. Per això gosaria dir que hem passat d'un cristianisme explícit majoritari, que s'inscrivía en una època de cristiandat ara ultrapassada, a un cristianisme implícit, per ara igualment majoritari, que es manifesta puntualment però amb força. És veritat que la incògnita són les noves generacions, els que estan per sota dels 35-40 anys. En el terreny religiós, però també en altres, cal veure quin rumb emprenen en els pròxims anys la gent d'aquella edat. Tanmateix, no es pot obviar que la manifestació del 18 de febrer i el concert al Palau Sant Jordi set dies abans, demanant d'acollir els immigrants, eren expressió d'un sentiment de profunda humanitat a favor de la dignitat de persones ferides per la guerra.

Aquest sentiment té regust d'Evangelí. Ho mostra l'assonància entre el lema senzill de la manifestació («volem acollir») i l'escena evangèlica del judici final en la qual Jesús convida a entrar al Regne els qui l'han identificat amb els més petits: «era foraster / estranger, i em

vau acollir» (Mateu 25,35). Ho mostra encara la relació entre el lema «casa nostra, casa vostra» i la recomanació de Jesús de convidar al banquet que facis a casa teva «pobres, invàlids, coixos i cecs», de manera que aquests se sentin a casa seva (Lluc 14,13). Les cendres, n'hi ha prou d'esventar-les, perquè el foc torni a prendre. Passa el mateix amb l'Evangelí de Jesús, que durant segles ha estat l'ànima del poble català. La manifestació era un exemple de globalització de la preocupació pels pobres –entre els quals, els refugiats. Difícilment, doncs, es pot dir que sigui postcristiana una societat com la catalana, que és capaç de mobilitzar-se d'aquesta manera a favor d'una causa que pertany al nucli dur de l'Evangelí. No es pot, doncs, afirmar *tout court* que Catalunya sigui un país secularitzat. Més aviat en la societat catalana és majoritari un cristianisme implícit, que cal individuar i interceptar amb una missió evangèlica coratjosa i intel·ligent, seguint *Evangelii Nuntiandi* i *Evangelii Gaudium*.

Voldria fer notar encara que la manifestació del dia 18 de febrer era plena de grups pertanyents o vinculats amb l'Església catòlica: gent de parròquies, gent de comunitats i moviments, joves d'agrupaments escoltes, joves d'esplais, famílies d'escoles cristianes amb els seus infants... Hi havia molts altres catòlics sense adscripció, al costat de gent d'altres confessions i religions i, naturalment, moltes altres persones que professen un humanisme no religiós però sensible al tema dels refugiats. Doncs bé, aquest és el camp on cal sembrar la bona llavor de la Paraula (vegeu Mateu 13,38). Tinguem, però, present, que aquest no és un camp eixorc. Més aviat és un camp que admet i necessita una sembrada d'Evangelí. Calen sembradors que la facin possible.

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

Missioners de la Misericòrdia

Citant les paraules de sant Agustí (Comentari a l'evangeli de Joan, 3,15), amb les quals el papa Francesc titula la seva Carta (Apostòlica), la misèria i la misericòrdia es troben (en Jesús i la samaritana, a Jn.8,1-11).

En aquestes paraules, no sols veiem aquest encontre entre Déu i la humanitat, sinó que també descriuen la nostra missió, doncs ¿qui és el portador de la benedicció de la misericòrdia sinó aquell que també, ran de la pròpia misèria, la necessita?

En el nostre cor, i en la nostra vocació, també es troben misèria i misericòrdia.

Aquesta és una de les primeres experiències que hem viscut majorment fent aquest servei, i que, a la vegada, no sols és mostrar les pròpies limitacions, sinó que també és un esclat d'esperança i pau, davant d'una missió que sempre ens depassa, però que, per gràcia de Déu, en la nostra feblesa reconeguda es fa possible l'impossible.

De nou, citant les paraules del Papa: «un cop hem estat revestits de misericòrdia, encara que roman la nostra feblesa i debilitat per causa del pecat, aquesta debilitat és superada per l'amor, que permet mirar més enllà i viure de manera nova».

Com a missioners, la primera qüestió que se'ns plantejava és: ¿per què jo?, sense deixar de tenir present que és la pregunta de tot cristià. ¿Per què jo tinc el do de la fe i l'altre no? ¿Per què jo he conegut i visc l'experiència de l'amor de Déu i l'altre no? I encara de manera més específica en la nostra vocació, ¿per què el Senyor m'ha cridat a mi a seguir-lo en el ministeri sacerdotal o en la vocació religiosa, i a l'altre no?

Doncs, no hi ha resposta ràpida ni fàcil. Tot és per Gràcia. Recordem com Déu escull el feble per confondre al fort, l'ignorant per confondre al savi (1Co.1,27)... I d'aquí partíem. No en sabem el per què, però sí sabem de la nostra feblesa i, per tant, per dur a terme la missió rebuda ens hem d'abandonar en el Senyor. Si voleu, res de nou, en la vida d'un prevere.

Ens ha cridat, com de fet crida a tots, a viure el «camí de la caritat» (Ef.5,2), expressió també citada en la Carta Apostòlica (nº1).

Quan ens vam reunir amb el papa Francesc a Roma en vigílies del dimecres de cendra del 2016, ell va insistir en el fet que celebréssim molt intensament el sagrament de la Reconciliació. Que el visquéssim i oferíssim amb molta alegria, molta tendresa i molta humilitat; fent fàcil l'encontre entre Deu i la persona; sent transparències, amb les nostres paraules i gestos, de la tendresa i l'amor profund del Pare. Que ajudéssim tots a sentir-se a casa i a sentir-se acollits, estimats i reconciliats amb Déu.

Per això aquest any hem estat cridats a viure un temps en què la gràcia del perdó ens ha regenerat a tots, penitents i confessors, ja que a mesura que fluïen les aigües de la misericòrdia, tot quedava ple de vida nova, i tots rebíem gràcia sobre gràcia. Precioses han estat moltes de les confessions viscudes, on l'emoció i la presència de la Déu han confortat els cors de tots. Quina gràcia tant gran! Quan hem après i hem gaudit, veient com Déu acull, estima, comprèn i aixeca la persona ferida. Quin goig de veure tantes llàgrimes eixugades o transformades del dolor en joia.

Com diu el papa Francesc, experimentar la misericòrdia produeix alegria.

Hem estat testimonis de l'amor gratuït i incondicional. I això és una benedicció que no hem d'oblidar mai.

Personalment, a través de la vivència del sagrament, he viscut moments forts d'alliberament, a molts nivells, en ocasions, trencant cadenes que el Mal havia imposat a fills i filles de Déu fent-los patir durament. Hem viscut sanacions, guariments, il·luminacions, alliberaments... L'acció de Déu és molt poderosa i pren formes molt diverses i riques en el cor i en la vida dels homes. En tots, el retorn de la pau, recuperar la dignitat de fills i sentir-se profundament estimat. Aleshores, tot sembla possible; de fet, aleshores, per la gràcia de Déu tot és possible.

Com desglossa en el número 10 de la Carta Apostòlica, el papa Francesc ens recorda, als preveres, que en la confessió hem de ser acollidors amb tots, testimonis de la tendresa del Pare, sol·lícits en l'ajuda a reconèixer el mal viscut, clars a l'hora de presentar els principis morals, disponibles per acompanyar, prudents en el discerniment, generosos en el perdó. Tot un full de ruta, que de manera permanent ha d'ungir tot el nostre ministeri.

De fet, entre els missioners, tant allà a Roma com aquí a casa, comentàvem com el que se'ns demanava, de fet és ja el que hem de fer i viure com a preveres. Ara bé, també ens recordàvem com cal renovar i recuperar, envigorir i revitalitzar allò que potser la rutina i la vida quotidiana poden anar cobrint amb un mantell que fa ordinari allò que sempre ha de ser extraordinari.

L'Any jubilar i l'experiència com a missioners ens han ajudat a viure més intensament i amb més meravella el nostre ministeri. Cert que potser hem caminat en cercles, doncs tornem allà on érem. Fem el que ja fèiem. Som cridats a viure i a oferir allò que ja se'ns va encomanar. Però és que aquest camí de la caritat no és un camí de llargs recorreguts sinó un camí d'aprofundiment. I per això aquest caminar en cercle ajuda i serveix.

Aquesta experiència com a missioners, crec, ens ha ajudat a retornar a viure allò que és essencial. Ens ha ajudat a deixar-nos sorprendre per Déu, recordant-nos (a nosaltres, que la gent a vegades ens veu com experts en pastoral i mestres espirituals) que és Déu qui té la iniciativa de tot i que en tot hem d'escoltar i seguir la seva Paraula. Crec que ens ha ajudat a tornar a les fonts, a treure capes acumulades que fan més lenta i pesada la nostra vivència

de l'evangeli i a veure en l'experiència dels germans i de la seva sanació en Déu, com n'és, de meravellosa la vocació que hem rebut.

I això no s'acaba, com diu el papa, cal deixar pas ara a la fantasia de la misericòrdia per donar vida a tantes iniciatives noves. Més enllà de la renovació de la nostra missió, espero que sapiguem mantenir la frescor i la il·lusió que aquesta experiència ens ha regalat.

Finalment, recordar que el mateix papa Francesc ens ha demanat que no deixéssim de tenir present el que hem viscut i reviscut en aquest Any i que mantinguéssim ben viva l'experiència de la Misericòrdia. Primer de tot, prolonga els privilegis concedits en la confessió als preveres i als missioners amb motiu de l'any Jubilar. Després continua indicant elements molt concrets que hem de viure com a Església i comunitat creient, demanant-nos que estudiem i preguem molt intensament la Paraula de Déu, que visquem assíduament i amb profund deler els sagraments, especialment l'Eucaristia i el sagrament de la Reconciliació, ens demana que treballem pel que anomena la Cultura de la misericòrdia, que tinguem especial atenció i cura dels més desfavorits i febles, i fa mencions especials tant al dones que trobem en la vida de família, com en el servei del nostre ministeri.

Quan vam participar de la celebració del dimecres de Cendra (10 de febrer del 2016) allà a Roma, es va acabar la cerimònia amb l'enviament, tot recitant una oració sobre els missioners. Amb aquesta oració acabo aquestes paraules, acollint-la com un enviament universal de tots els cristians per mantenir ben viva l'experiència de la misericòrdia en les nostres vides, les nostres comunitats i al servei dels germans:

PAPA FRANCESC
Oració d'enviament a la Missió

Déu nostre, us lloem i us beneïm
perquè, pel misteriós disseny de la vostra misericòrdia,
heu enviat al món el vostre Fill
per alliberar-nos de l'esclavatge del pecat
amb l'efusió de la seva sang,
i per omplir-nos dels dons de l'Esperit Sant.

Guardeu, Senyor, aquests servents vostres,
que enviem com a missatgers de misericòrdia,
de salvació i de pau.

Guieu els seus passos amb la vostra mà
i sosteniu-los amb la força de la vostra gràcia,
perquè no defalleixin
sota el pes del treball apostòlic.

Que ressoni en les seves paraules la veu de Crist
i en el seu rostre el cor de Crist;
I que tots els qui els escoltaran
siguin atrets al seguiment de l'Evangelí.

Infoneu en els seus cors el vostre Esperit Sant,
perquè fets tot a tots
conduïxin a Vós, Pare, una multitud de fills
que us lloïn sense parar a la santa Església.

Per Crist Senyor nostre.

DAVID ABADIAS AURIN

*Prevere del bisbat de Terrassa
Degà de la Facultat Antoni Gaudí*

Sobre l'eutanàsia

A finals del mes de gener d'enguany, la majoria del Parlament de Catalunya va manifestar el seu suport que es pogués facilitar legalment la mort digna «a tota persona que, en situació de patiment insuportable i en plena possessió de les seves facultats per decidir, expressa el desig de morir i sol·licita ajuda», per això vol demanar al Congrés dels Diputats la despenalització de l'eutanàsia i l'ajuda al suïcidi.

Ran d'aquesta notícia val la pena que reflexionem sobre l'eutanàsia i el suïcidi assistit.

Habitualment es justifica l'eutanàsia emparant-se en el dret a la mort digna, d'aquella persona que «lliurement» manifesta el desig de morir davant d'uns patiments molt grossos, i en el dret a la llibertat i a l'autonomia individual.

Podem dir que la dignitat humana convé a tots els éssers humans pel fet de ser-ho i que el dolor i la mort seran dignes si són acceptats i viscuts per la persona, i que en canvi no ho seran si són instrumentalitzats per atemptar contra aquesta persona.

Una mort digna no consisteix sols en l'absència de tribulacions externes, sinó que neix de la grandesa d'ànim del qui s'hi enfronta. Resulta evident que, arribat el moment de la mort, el protagonista d'aquest tràngol ha d'afrontar-lo en les millors condicions possibles, tant des del punt de vista del dolor físic com també dels sofriments morals. Els analgèsics i les cures pal·liatives per una banda, i el consol espiritual i moral, i la companyia humana per una altra, són els mitjans que enalteixen la dignitat de la mort d'un ésser humà que fins i tot davant la mort conserva la seva dignitat.

Massa sovint es valora la vida només en el pla somàtic i no en l'espiritual. I tampoc no podem oblidar que el dolor de vegades permet fer un procés interior molt productiu.

Pel que fa a la llibertat, si bé la vida és de cadascú, al llarg d'ella hem de prendre constantment decisions, fins i tot aquelles que tenen a veure amb el final de la vida; una altra qüestió és si es pot decidir treure's la vida o que un altre t'ajudi a fer-ho o en sigui el total executor.

La llibertat no és quelcom il·limitat, sinó que ha tenir en compte el compliment d'una sèrie de drets i deures fonamentals. La llibertat ha de ser un instrument que ens permeti assolir la perfecció i la realització humanes.

Ens podem preguntar si donar la mort al qui ho demana és un acte de respecte a la seva llibertat, perquè hem de dir que moltes vegades darrera d'aquesta petició en realitat el que es demana és no patir.

Per una altra banda, cal dir que els principis de no maleficència i justícia són previs al d'autonomia i independents d'ell i, per tant, justifiquen no accedir a aquest tipus de peticions.

Pel cristià, a més a més, la vida és un do de Déu, i el seu és un pla de vida, no de mort. I el manament de no matar és comú a pràcticament totes les religions i cultures, el mateix jurament hipocràtic del segle IV abans de Crist compromet el metge a no administrar cap droga mortal a ningú, encara que li sigui demanat pel mateix interessat.

Per una altra banda, què és un patiment insuportable? Aquí podrien cabre moltes coses, no només el malalt terminal amb grans dolors, sinó també el suïcidi romàntic, el suïcidi del que s'ha arruïnat i no es veu amb cor de tirar endavant, com va passar a EUA amb la crisi econòmica del 1929... Totes aquestes persones necessiten ajuda per tirar endavant de la millor manera possible i no per plegar veles.

També és preocupant el fet que en una societat com la nostra, envellida, en el futur no hi hagi prou diners per pagar les pensions de jubilació i la gent es vegi moralment «obligada» a partir d'una determinada edat o situació limitada de salut, a demanar l'eutanàsia per al bé de la societat, perquè aquesta no hagi de fer-se càrrec de persones que ja no són útils i s'han convertit en una càrrega. Per aquest camí es podria arribar a la despenalització de l'eutanàsia.

No a l'eutanàsia i al suïcidi assistit, no a l'aferrissament terapèutic, sí a les cures pal·liatives i acompanyar i ajudar els malalts terminals.

Sobre aquest tema segueix sent interessant i actual el document *L'eutanàsia. 100 qüestions i respostes sobre la defensa de la vida humana i l'actitud dels catòlics* del Comitè per a la Defensa de la Vida de la Conferència Episcopal Espanyola de l'any 1993.

LLUÍS RAMIS

Prevere de l'arquebisbat de Barcelona

Vicari Episcopal

Té sentit avui el dejuni?

Un dels elements que solem relacionar amb la Quaresma és el dejuni. De fet, l'Església continua mantenint la prescripció del dejuni el Dimecres de Cendra (com també el Divendres Sant). A l'hora de la veritat, segurament és poc present en la vida i en la mentalitat de molts cristians, que el veuen com una pràctica ascètica sense gaire sentit o com una norma eclesiàstica pròpia de temps passats.

El dejuni, present en moltes tradicions religioses, era conegut igualment pel poble d'Israel en temps de l'Antic Testament. Els israelites l'associaven particularment al dia de l'Expiació, festa anual en la qual es demanava perdó a Déu pels pecats de tot l'any (Lv 16,29-31).

Altres casos concrets dels quals es parla en els textos bíblics semblen indicar que el dejuni era vist com una forma de preparació per acostar-se a Déu. Així, Moisès passa quaranta dies i quaranta nits sense menjar ni beure abans de rebre les taules de l'aliança (Dt 9,9), i poc després torna a fer el mateix per demanar a Déu el perdó per al poble que, cansat d'esperar, s'havia fet un ídol per adorar-lo (Dt 9,17-19).

En aquesta mateixa línia, el dejuni sol anar associat a la pregària. Esdres dejuna i demana ajuda al Senyor (Esd 8,23), Nehemies dejuna i prega pel poble que es troba en dificultat (Ne 1,4), Daniel implora el perdó del Senyor per al poble amb pregàries i súpliques, tot dejunant (Dn 9,3)...

També Jesús dejunarà durant quaranta dies i quaranta nits (Mt 4,2), seguint el model de Moisès al Sinaí. L'evangeli mateix fa entendre que el dejuni de Jesús és un signe que hi ha un aliment diferent del menjar material, perquè "L'home no viu només de pa; viu de tota paraula que surt de la boca de Déu" (Mt 4,4).

Alguns grups jueus del temps de Jesús havien convertit el dejuni en una pràctica sovintejada, amb la pretensió de fer mèrits davant Déu; així ho evoquen les paraules del fariseu de la paràbola: "Déu meu, et dono gràcies perquè no sóc com els altres homes... deayuno dos dies cada setmana" (Lc 18,11-12). Jesús i els seus deixebles no s'identifiquen amb aquesta mentalitat, fins al punt que Jesús és acusat de golut i bevedor (Mt 11,19). Quan li pregunten sobre aquesta qüestió, respon enigmàticament: "¿Poden dejunar els convidats a noces mentre l'espòs és amb ells? Mentre el tenen amb ells no poden pas dejunar" (Mc 2,19). És a dir, la presència de Jesús, equivalent a la de Déu en l'Antic Testament, és ocasió de goig i de festa. El dejuni té sentit en l'absència: per preparar-se al trobament, per invocar-lo, per recordar-lo...

Per això mateix, Jesús critica decididament el dejuni que té altres intencions, com ara buscar l'aplaudiment dels homes i no pas la relació amb Déu (Mt 6,16-18). No es tracta, doncs,

de viure el dejuni com un exercici ascètic o de mortificació, sinó de posar l'atenció en Déu, de deixar la preocupació per allò que és purament corporal i centrar-se en la vida de l'esperit, la que permet la relació amb Déu.

En un text segurament poc recordat de la Carta als Colossencs, Pau fa un advertiment decidit contra determinats plantejaments formalistes i rigoristes que accentuen la mortificació o el compliment escrupolós de calendaris religiosos: "Que ningú no us imposi res en qüestió de menjar o beure, o en matèria de festes, llunes noves o dissabtes. Totes aquestes coses només són l'ombra de la realitat que havia de venir, és a dir, de Crist" (Col 2,16-17). Més encara, l'autor posa en guàrdia contra pràctiques religioses de privació d'aliments que porten a l'orgull personal i no pas a la recerca de Déu: "Us diuen: «No prenguis, no tastis, no toquis.» Tot això són doctrines i prescripcions humanes sobre coses que es consumeixen amb l'ús. Tenen l'aparença de normes plenes de saviesa, derivades de la religiositat, la devoció i l'ascesi corporal, però de fet no tenen cap valor i només serveixen per a satisfer la pròpia arrogància" (Col 2,21-13).

Jesús no dóna cap norma sobre el dejuni. De fet, Jesús no dóna normes, tan sols un manament, el de estimar-se els uns als altres tal com ell ha estimat (cf. Jn 13,34). És a la llum d'aquest manament fonamental que cal judicar qualsevol pràctica cristiana! També el dejuni, que per ser realment cristià ha de ser plantejat i viscut pensant en el bé dels altres. El dejuni també comporta aquesta dimensió de renúncia a quelcom de propi per compartir-ho amb els qui més ho necessiten, en la línia del que ja Isaïes, molt abans de Jesús, posava en boca de Déu: "El dejuni que jo aprecio és aquest: allibera els qui han estat empresonats injustament, deslliga les corretges del jou, deixa lliures els oprimits i trosseja jous de tota mena. Comparteix el teu pa amb els qui passen fam, acull a casa teva els pobres vagabunds, vesteix el qui va despullat..." (Isaïes 58,6-7).

El dejuni, doncs, pot tenir sentit avui com en tenia en altres temps, però tan sols si és un signe i un mitjà per a viure la relació d'amor amb Déu i la solidaritat amb els altres. Més concretament, ha de servir per reconèixer la llunyania en què ens hem situat respecte del Pare i per preparar el retrobament joiós amb ell i amb els germans.

AGUSTÍ BORRELL

Vicari general del Carmel Descalç

L'oració col·lecta en els diumenges quaresmals

El recent estrenat mes de març ens porta de nou l'exercici quaresmal i amb ell segurament un conjunt de bons propòsits per millorar la nostra vida cristiana. El mateix papa Francesc ens ho recorda en el seu missatge d'enguany afirmant que la Quaresma és un temps propici per intensificar la vida de l'esperit mitjançant els mitjans sants que l'Església ens ofereix: el dejuni, la pregària i l'amoïna.

En conseqüència, un dels mitjans és l'oració, i si la constitució *Sacrosanctum Concilium* del Vaticà II afirma que la Litúrgia és *culmen et fons* de la vida cristiana no podem oblidar que aquesta és fonamental per a la nostra vida espiritual. Encara més, *Sacrosanctum Concilium* també recorda que per assegurar la seva plena eficàcia cal que els fidels s'apropin a la sagrada Litúrgia i posin en consonància la seva veu.

En aquest sentit, el *Directori homilètic*, publicat per la Congregació del Culte Diví i la Disciplina dels Sacraments, dóna unes indicacions ben precises sobre aquest moment de l'any precisant que si el Tríduum Pasqual i els successius cinquanta dies són el centre radiant de l'any litúrgic, la Quaresma és el temps que prepara les ments i els cors del poble cristià d'aquests dies.

És a dir, la Quaresma, com tots els altres temps forts, és un moment favorable per reprendre tots aquells textos eucològics que l'Església proposa en la celebració de l'Eucaristia i de la Litúrgia de les Hores. Tots ells constitueixen un autèntic tresor de la tradició eclesial i a la vegada ens ofereixen un veritable recorregut pedagògic per entendre què és la Quaresma i què demana l'oració de l'Església durant aquests dies de preparació a la Pasqua.

Entre tots aquests textos convé remarcar especialment una oració important: l'oració col·lecta. No només la trobem en l'Eucaristia sinó que durant aquest temps també és l'oració conclusiva de Laudes i Vespres. Cada dia dels quaranta que componen la Quaresma l'oració col·lecta marca d'una forma significativa la Litúrgia de l'Església per aquella jornada i a la vegada la vida espiritual dels fidels.

Per exemple, en la col·lecta del Dimecres de Cendra demanem al Senyor de començar l'exercici quaresmal amb un dejuni santificador perquè els qui hem de lluitar contra l'esperit del mal ens sentim enfortits amb l'auxili de la sobrietat. L'Església sempre ha vist l'estada de Jesucrist en el desert com una prefiguració d'aquest temps. Si Ell, compartint la nostra condició humana va ser temptat pel maligne, amb més raó, a l'inici de la Quaresma, demanem l'auxili per combatre les forces del maligne.

En canvi, en el primer Diumenge la col·lecta indica la perspectiva que no s'ha de perdre durant tota la Quaresma i que és la meta d'aquest temps: conèixer més i més el misteri de

Crist per a viure'l d'acord amb les seves exigències. Una mirada vers la passió mort i resurrecció de Crist i la configuració del cristià en la nova vida que Crist ens ha portat. Com també en el segon diumenge, tot recordant la transfiguració del Senyor, es demana purificar la nostra visió interior per poder fruit de la contemplació de la glòria. A més, l'oració recorda que Déu ens va manar escoltar el seu Fill estimat per alimentar-nos espiritualment fent al·lusió a l'episodi en el mont Tabor.

Posteriorment, en el tercer diumenge apareix el tema del dejuni, l'oració i l'amoïna com a remei per les nostres culpes i se li demana a Déu, Pare de misericòrdia, d'escoltar la nostra humil confessió per alleugerir la nostra consciència. En el quart diumenge, avançant en el camí quaresmal, que ens deixi sentir ja la joia d'apropar-nos a les festes de Pasqua. Finalment, en el diumenge cinquè es demana la gràcia de progressar contínuament en aquella caritat per la qual Crist va estimar tant el món fins a entregar-se a la mort.

En síntesi, l'Església demana a Déu l'auxili per combatre les forces del mal, conèixer més el misteri de Crist i viure'l segons les seves exigències, fruit de la contemplació de la glòria, alleugerir la nostra consciència, afanyar-nos amb deler i amb fe la celebració de la Pasqua i progressar contínuament en la caritat. Un doble moviment: ascendent i descendent que posa de manifest el desig de Déu de fer-se present en la vida dels homes i el nostre pelegrinatge en la terra anhelant els béns eterns.

En definitiva, el conjunt de les oracions col·lectes del Dimecres de Cendra i dels diumenges quaresmals ens ajuden a conèixer què entén l'Església durant aquest temps fort que ens prepara per a la gran solemnitat de Pasqua. Són un bon exemple de la relació existent entre la *lex orandi* i la *lex credendi*. És més, tot aquest material es veurà ampliat no només amb les altres oracions de les ferietes quaresmals sinó també amb els altres textos d'aquest temps en el missal (antífona d'entrada, oració sobre les ofrenes, prefacis i postcomunió) i en la Litúrgia de les Hores (himnes, antífoes, responsoris). Un patrimoni que la Litúrgia de l'Església posseeix i que no podem deixar perdre a favor d'intensificar la vida de l'espirit perquè esdevinguin *lex vivendi*.

EMILI VILLEGAS ARTACHO
Prevere del bisbat d'Urgell

Josep Calassanç ens ensenya a discernir

Jesús digué als seus deixebles. «Cerqueu i trobareu» (Lc. 11, 9).

Josep Calassanç i Gastó (Peralta de la Sal 1557 – Roma 1648) als catorze anys ja havia manifestat la voluntat de ser sacerdot. Acabats els estudis de llatí a Estadilla, en el convent de frares trinitaris, passà a l'Estudi General de Lleida on cursà la filosofia i el dret. Després es traslladà primer a València i després a Alcalá de Henares on estudià els dos primers cursos de teologia, que acabà el 1583, novament a l'Estudi General de Lleida.

El 17 de desembre de 1583 va ser ordenat sacerdot a la capella del palau episcopal de Sanaüja pel seu bisbe d'Urgell, Hug Ambrós de Montcada.

No s'incorporà a la vida diocesana del seu bisbat d'Urgell sinó que passà a ser familiar del bisbe de Barbastro, fra Felipe de Urries. En morir el prelat, el 18 de juny de 1585, mossèn Josep anà a Montsó on se celebraven Corts de la Corona d'Aragó i s'allotjà a la casa del bisbe d'Albarracín, Gaspar Juan de la Figuera, a qui prestà alguns serveis i acompanyà a la visita apostòlica al monestir de Montserrat. De la Figuera morí allà el febrer de 1586.

A principis de 1587 mossèn Josep arribà a la Seu d'Urgell, bisbat que es trobava en *sede vacante* des de la mort del seu prelat el 8 de desembre de 1586. Actuà des del 12 de febrer de 1587 com a secretari del capítol de canonges i mestre de cerimònies de la catedral. Era un sacerdot actiu, responsable, eficient. Acompanyà el canonge Rafael Gomis com a secretari en la visita *sede vacante* que girà entre octubre i novembre del mateix any pels arxiprestats de Tremp, Balaguer, Agramunt, Sanaüja, Guissona, Ponts i Ollana.

Amb l'arribada del nou bisbe, fra Andreu Capella, el 24 de desembre de 1588, mossèn Calassanç passà a ser el seu familiar i secretari fins que el dia primer de juliol de l'any següent va ser nomenat oficial eclesiàstic de Tremp. A aquesta responsabilitat se li afegí, el 16 de maig de 1590, la de visitador, procurador i reformador dels oficialats de Tremp, Sort, Tírvia i Cardós, responsabilitat que compartí amb el degà de Senterada, Pere Gevàs de les Eres.

Però el desembre de 1591 renuncià tots els càrrecs i a principis de 1592 marxà cap a Roma.

Si ens fixem en la cronologia ens adonem de seguida que Calassanç no està dos anys en el mateix lloc, fora del temps d'estudis en què també va anant d'un centre a un altre. Era un jove inquiet. Un sacerdot que buscava servir Déu en els germans, però no acabava de trobar el seu lloc. Les responsabilitats que se li confiaven i demostraven com se'l valorava, no l'omplien. No era qüestió de prosperar i escalar esgraons en el currículum eclesiàstic que anava fent: buscava quelcom més.

L'anada a Roma va ser una oportunitat. Amb tota probabilitat va ser una oferta del seu bisbe Capella a fi de resoldre alguns problemes de la diòcesi. El jove sacerdot pensà que tal vegada allà, en un ambient ben diferent al de les muntanyes pirinenques, trobaria la resposta que li permetés discernir, donar sentit a la seva vida sacerdotal i encarrilar el seu futur.

Arribat a Roma buscà, no per les estances pontificies, que també va haver de freqüentar, sinó inscrivint-se en confraries i visitant els barris més marginats de la ciutat. Descobrí molta pobresa i misèria amagada i marginada en aquell ambient renaixentista de grandeses i noves construccions. El 1596 es declarà una pesta i pel Nadal de 1598 el Tíber inundà part del barri baixos i més pobres de la ciutat. En aquestes desgràcies que afectaven especialment el més desfavorits, mossèn Calassanç hi va ser ajudant i cooperant per salvar persones, oferint almoines.

I en aquest ambient va trobar la resposta com ell manifestà quan el 1600 li comunicaren que li havien concedit una canongia a la catedral de Sevilla: «A Roma he trobat la millor manera de servir Déu, educant els infants». Un grup de nois barallant-se i insultant els que passaven pel carrer, li colpí el cor: eren uns diamants en brut que, si es polien, brillarien. La resta de la seva vida va ser un acte de fidelitat a aquesta troballa: fundà l'Escola Pia i als infants ho donà tot.

Tomàs Simon, fill de Santa Maria del Camí, testificà en la causa de beatificació de Calassanç. Havien fet junts el viatge de Barcelona a Civitavecchia en el vaixell i després, en arribar a Roma, continuà entre ells una franca amistat. Calassanç —segons Tomàs— treballà en l'agència del bisbe d'Urgell, amb la pretensió d'obtenir algun benefici; però després es va decidir a una altra manera de viure, dient que aquella forma de vida començada a Roma no feia per a ell. S'entregà totalment a les coses espirituals i a instruir i fundar.

Obrí l'escola a la Parròquia de Santa Dorotea al Trastevere a la tardor de 1597, i el 15 de febrer de 1617 el papa Pau V publicava el breu *Ad ea per quae* amb el qual creà la Congregació Paulina dels Pobres de la Mare de Déu de l'Escola Pia. El 25 de març següent mossèn Josep Calassanç va vestir l'hàbit de la nova institució convertint-se en el pare Josep de la Mare de Déu: després ell donà l'hàbit a catorze més. L'obra personal de Calassanç quedava assegurada amb una institució.

D'aquest fet fa ja 400 anys. L'Escola Pia ho celebra i el papa Francesc ha concedit l'*Any Jubilar Calassanci* 2016-2017.

La recerca sincera obrí un camí inesperat a aquell jove sacerdot del bisbat d'Urgell. L'Escola Pia de Catalunya, en celebrar aquest quart centenari, vol oferir —entre altres coses— mitjans per a discernir, ajudar a la reflexió de persones que busquen. Per això proposa seguir camins d'aquelles terres del bisbat d'Urgell que el sacerdot Calassanç va trepitjar i, com ell, reflexionar i discernir sobre el propi futur: és *el Camí de Calassanç*. Per trobar, s'ha de buscar, com ens ensenya Jesús i comprovem en Calassanç.

Jesús demanava als seus deixebles que no es quedessin instal·lats. Buscar, reflexionar, discernir en cada moment de la vida, de la història. Fent camí amb Calassanç avui voldríem ajudar molts a trobar-se a si mateixos i Déu ja hi farà la resta.

JOAN FLORENSA

Escolapi, arxiver provincial

Prop de Déu i dels germans.

Aquest és el lema del Dia del Seminari 2017, que enguany celebrem el diumenge 19 de març, vigília de la solemnitat litúrgica de sant Josep.

Es tracta d'una frase inspirada en la carta als Hebreus, que presenta el sacerdoti de Crist com a expressió de la seva missió entre els homes, com el veritable Gran Sacerdot amb una singular proximitat tant a Déu com als homes.

La proximitat al poble arrenca de la teologia de la carta als Hebreus sobre el sacerdot explicada magistralment a *Presbyterorum Ordinis* 3, que el papa Francesc considera un petit compendi de la teologia del sacerdoti: «Els preveres, presos d'entre els homes i constituïts en bé dels homes en allò que es refereix a Déu per oferir dons i sacrificis pels pecats, viuen enmig dels altres homes com entre germans» (PO3). Són tres moments clau que els preveres no podem oblidar:

És un home pres d'entre els homes, és a dir, que ha nascut en un context concret on ha après els seus primers valors, on s'ha relacionat amb la seva gent i fins i tot on ha incorporat una determinada espiritualitat. El papa Francesc, amb les seves habituals expressions col·loquials, diu que no som un «bolet que apareix d'improvís en la Catedral el dia de la nostra ordenació». El Papa ens recorda freqüentment que hem estat presos del propi ramat. Francesc introdueix la idea de la família com a centre de pastoral vocacional. A *Amoris Laetitia* (núm. 287 - 290) Francesc afirma «La família es converteix en subjecte de l'acció pastoral mitjançant l'anunci explícit de l'Evangeli i el llegat de múltiples formes de testimoniatge». També ens parla de les pròpies arrels: som homes d'un poble i d'una cultura que ens ha engendrat. A l'Equador, parlant als sacerdots i consagrats el Papa unia els dos aspectes: família i cultura que havien de preservar-se per no perdre la memòria. Deia: «Sant Pau es veu que intuïa aquest perill de perdre la memòria i al seu fill més volgut, el bisbe Timoteu, a qui ell va ordenar, li dóna consells pastorals, però n'hi ha un que toca el cor: "No t'oblidis de la fe que tenia la teva àvia i la teva mare", és a dir: "No t'oblidis d'on et van treure, no t'oblidis de les teves arrels, no et sentis promogut". La gratuïtat és una gràcia que no pot conviure amb la promoció i, quan un sacerdot, un seminarista, un religiós, una religiosa entra en carrera –no ho dic malament, en carrera humana–, comença a emmalaltir-se d'alzheimer espiritual i comença a perdre la memòria d'on em van treure».

És un home constituït en bé dels homes. Aquí trobem un punt central en la vida i el ministeri del sacerdot. Som sacerdots per servir els germans. «No som sacerdots per a nosaltres mateixos i la nostra santificació està estretament relacionada amb la del nostre poble». El Papa afirma que recordar això «ajuda els sacerdots a no pensar en un mateix, a ser autoritat i no autoritaris, fermes però no durs, alegres però no superficials; en definitiva, pastors,

no funcionaris». El sacerdot és cridat d'entre el poble fidel per ser ungit i al qual és enviat per ungir. Sortir d'un mateix és completament necessari perquè «si no surts de tu mateix, l'oli es torna ranci i la unció no pot ser fecunda».

És un home que habita amb els altres homes com entre germans. «El sacerdot està per estar al mig a la gent: la proximitat, la proximitat» és una de les característiques que Francesc destaca constantment per als preveres... i per als bisbes també. Una proximitat al poble que ha d'estar acompanyada de dues especials formes de viure: tenir «entranyes de misericòrdia» i «una mirada amorosa». De forma molt gràfica Francesc ho expressà l'endemà de la beatificació de Mons. Romero. Les seves paraules en el *Regina Coeli* eren breus però significatives: «seguint l'exemple de Jesús, va triar estar enmig del seu poble, especialment dels pobres i els oprimits, fins i tot a costa de la seva vida».

Per aquest motiu, el lema d'enguany resulta especialment adequat per als seminaristes que han de fer un camí de formació com a configuració amb Crist i, com Ell, estar a prop de Déu i dels germans per ser en l'Església i en el món un signe visible de l'amor misericordiós del Pare.

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

*Prevere de l'arquebisbat de Tarragona
Rector del Seminari Major Interdiocesà*

Homilia del bisbe Agustí Cortés en la missa exequial de Mn. Jaume Berdoy, vicari general del bisbat de Sant Feliu de Llobregat

Ens hem aplegat tots aquí, a la basílica de Sta. Maria de Vilafranca, empesos per un sentiment de dolor davant la pèrdua d'aquell que estimem de debò com a fill, germà, amic, prevere... Certament aquesta és la primera sensació que tots tenim: descobrir al costat un buit irreparable, que ens ha deixat la mort de Jaume.

És una sensació que provoca moltes preguntes, potser en forma de pregària: ¿per què?, ¿quin sentit pot tenir la mort d'una persona que feia tanta falta en tots els àmbits de la seva vida?, ¿què espera, què vol Déu, de nosaltres en aquestes circumstàncies?

Respostes clares a aquestes preguntes només podrem tenir-les quan amb una certa perspectiva històrica i amb ulls de l'Esperit, puguem discernir els designis de Déu. Avui, però, en el marc d'aquesta celebració podem afirmar i celebrar algunes certeses que ens permeten de continuar vivint sense perdre la pau i l'alegria.

La primera certesa és que, havent conegut una mica el camí espiritual del nostre germà Jaume, la seva mort és coherent amb les motivacions i el sentit de la seva vida sacerdotal.

Aquella tarda, ara fa uns quinze dies, a l'endemà d'haver rebut directament l'informe mèdic, segons el qual la seva malaltia no tenia solució humana possible, vaig mantenir una llarga conversa amb ell. El nostre diàleg gairebé va començar a propòsit d'un petit fulletó, amb paper desgastat per l'ús, que ell va treure de la seva butxaca. Em va explicar que aquest fulletó l'acompanyava cada dia a la nit, des de feia més de quaranta anys, i el feia servir per resar un salm després de Completes. Es tractava del Salm 15(16), que hem cantat com a resposta a la primera lectura. Aquesta pregària expressava la primera i fonamental vivència de la seva vocació al sacerdocí ministerial. En aquells moments tan difícils i decisius que ell vivia, aquest salm adquiria una especial lluentor, un significat més real i profund.

En efecte, el nostre germà Jaume es va sentir sempre en perfecta sintonia amb aquella pregària farcida de joia i esperança. Ell, en la seva recerca de felicitat, es va trobar amb el Déu de Jesucrist. Aquesta descoberta el va portar a menystenir molts altres déus, que li prometien no pocs triomfs i un segur benestar, donades les seves qualitats humanes. Elegir Déu li va significar rebre un regal immens. Com Jahvé, en repartir als diferents membres del Poble d'Israel la terra promesa, havia reservat als levites el servei sacerdotal, així el nostre germà Jaume se sentia regalat amb l'heretat més deliciosa i encisadora: viure amb Jesucrist i servir-lo en els germans com a prevere de l'Església. La presència viva i ferma de Jesucrist al costat encomanava confiança, instruïa saviesa i, el que era més significatiu, constituïa la font de la inesgotable alegria: "joia i festa a desdir a la vostra presència, Senyor; al costat vostre delícies per sempre", com diu el salmista. I el detall més important, en tant que

il·luminador de l'experiència present: aquest salm, sobre la base de l'amor indefectible de Déu, albirava, en la llunyania del Antic Testament, la vida per sempre, més enllà dels sofriments i de la mort.

«El meu cor se n'alegra i en faig festa tot jo, fins el meu cos reposa confiat: no abandonareu la meva vida enmig dels morts ni deixareu caure a la fossa el qui us estima».

Voldria entendre que aquell bon caràcter que tots han reconegut en Jaume arrelava en aquest convenciment de viure «segur» de l'amor de Déu.

A la nostra conversa, la consideració del salm va donar peu a un monòleg seu, sentit i sincer, al voltant d'una íntima professió de fe i d'una visió de l'Església plena d'amor i realisme.

Aquesta és la nostra primera certesa: Déu s'ha endut el seu amic i servidor, per tal que gaudeixi plenament de la seva encisadora heretat.

Hi ha a més una altra certesa a la nostra celebració. És a dir, que el camí fet els dos últims mesos pel nostre germà Jaume, lluitant i patint la seva malaltia formava part, d'una manera natural, del seu lliurament sacerdotal. El seu sofriment era apostòlic, viscut amb un vincle estret amb l'anunci de l'Evangeli, amb la celebració de l'Eucaristia i amb el ministeri de presidir la comunitat de germans com a pastor. Un bon prevere reproduceix allò que ens va deixar dit Sant Pau com a fruit de la seva pròpia experiència,

«La vida de Jesús es manifesta en la nostra carn mortal. D'aquesta manera, la mort continua la seva obra en nosaltres, i la vida, en vosaltres... Diu l'Esriptura: He cregut, i per això he parlat. Nosaltres, doncs, sabent que tenim l'esperit mateix de la fe, també creiem, i per això parlem; sabem que aquell qui va ressuscitar Jesús, el Senyor, també ens ressuscitarà a nosaltres amb Jesús i ens portarà al costat d'ell juntament amb vosaltres... L'amor del Crist ens obliga: hem comprès que un ha mort per tots, i això vol dir que tots han mort amb ell. I ell ha mort per tots perquè els qui viuen ja no visquin per a ells mateixos, sinó per a aquell qui ha mort i ressuscitat per tots ells».

Res de la vida d'un autèntic prevere s'escapa al seu cor sacerdotal. Urgit per dos amors, el de Crist i el dels germans, res no té com a propi i exclusiu, inclosos el sofriment i la mort. L'experiència de la davallada de forces, de la malaltia, fins a la impotència davant la mort, tot és "per Ell i per vosaltres", com diu Sant Pau. Tot a la vida del sacerdot és sacrifici eucarístic.

Avui demanem al Pare creador i redemptor, que miri amb amor aquella sensibilitat que tenia el nostre germà Jaume per tot allò veritablement humà i que al cor i a les mans sacerdotals pot esdevenir matèria d'Eucaristia.

Hi ha, finalment, una altra certesa, que ens ve d'escoltar Jesús, quan pregava al Pare per nosaltres, amb aquella pregària que l'Evangeli de Sant Joan situa poc abans de la seva mort. Avui sentim Jesús pregar pel seu servent Jaume, com un d'aquells que el Pare «li havia do-

nat»: «Pare, vull que els qui m'has confiat estiguin amb mi allà on joestic i vegin la meva glòria».

Un sacerdot, pel fet mateix d'haver estat donat a Jesús com a servent i apòstol i, en la mesura en què ell mateix s'ha lliurat, des de la seva llibertat, a Jesucrist, ja no es pertany a si mateix, ni ens pertany a nosaltres. "Són teus i tu me'ls has donat", diu Jesús al Pare. Però també, quant més són seus, més gaudeixen de la seva glòria. Un gaudi que troben un cop haver fet el pelegrinatge de servei donant la vida, com ho va fer l'únic Mestre i Bon Pastor Jesucrist.

Les preguntes que s'aixecaven davant la mort del nostre germà Jaume segueixen obertes. Però la nostra mirada pot ser diferent i, sobretot, podem continuar vivint amb esperança.

La mort de Jaume ha coincidit amb la celebració anual de les jornades diocesanes de formació sacerdotal a Montserrat. A la penúltima visita que vaig fer-li, em va recordar la seva particular devoció a la Mare de Déu: quan ens acomiadàvem em feia una recomanació, «un record i una salutació molt especial a la Moreneta... » Davant la Mare de Déu hem pregat i ens hem sentit tots més vius i més units en un mateix amor.

Cardenal Lluís Martínez Sistach, *Com aplicar l'Amoris Laetitia*

L'Exhortació *Amoris Laetitia* del papa Francesc és potser un dels documents que tindrà més repercussió pastoral i m'atreveixo dir fins i tot des del punt de vista moral, del Pontificat del Papa actual. Un document que en certa manera desenvolupa alguns aspectes de la *Gaudium et Spes* i de la *Veritatis Splendor*.

És un fet que el contingut de l'Exhortació ha estat una sorpresa. Hi havia tot un ambient, i fins i tot pressió, que demanava una resposta de l'Església a favor d'una nova normativa semblant a la praxi que les Esglésies orientals ofereixen als qui, fracassat el seu matrimoni per diversos motius i després d'una anàlisi de culpabilitat, permeten l'accés a una segona i fins i tot tercera convivència conjugal. L'Exhortació no ha respost a aquestes expectatives, confirmant la indissolubilitat del matrimoni en la praxi catòlica, oferint llum sobre la realitat per enfortir el matrimoni, oferint la resposta més autèntica: conèixer i cercar la voluntat de Déu en cadascuna de les persones que volen refer de nou la comunió perduda després d'allunyar-se de la disciplina sobre el matrimoni en l'Església.

És un fet que l'Exhortació no ha estat rebuda per igual en tots els estaments eclesials. Des de membres amb responsabilitat eclesial que han manifestat el seu parer oposat, i que des de sempre s'adherien incondicionalment al Magisteri papal, fins a teòlegs que han mostrat la seva preocupació i distanciament del contingut, per creure que proposa un Magisteri que contradiu l'anterior, tot i que l'Exhortació afirma explícitament que no canvia la doctrina de l'Església. Finalment, la gran majoria de fidels ha manifestat la seva acceptació incondicional i el seu agraïment pel contingut.

El motiu pel qual la doctrina de l'Església sobre el matrimoni no pot canviar és ben senzill: L'Església defensa i proposa quin és l'ideal evangèlic. La doctrina de sempre, per tant, és el punt de referència de l'Exhortació. Des d'aquest punt de partida es proposen i valoren totes les situacions a què fa referència el document. Precisament parla de «situacions irregulars» amb relació al missatge de sempre que l'Església ha defensat al llarg de la història. Irregulars sobre quin és l'ideal de l'exigència de l'amor conjugal i familiar. Repeteixo, és un document que ens presenta com viure la vida matrimonial i familiar en plenitud: les seves riqueses, processos, dificultats i diverses realitats. No és un document doctrinal; la doctrina és prou coneguda. Situa el matrimoni en la realitat del món present a la llum de l'evangeli.

Però la realitat conjugal és complexa, el Papa l'anomena polièdrica, plural i problemàtica com la mateixa vida. Per aquest motiu no pot oblidar totes aquelles situacions anomenades «irregulars» o que no viuen el matrimoni i la família segons la proposta magisterial de l'Església. «No es pot condemnar per sempre», diu el Papa. No es pot negar a tots aquells

que es troben en situacions irregulars, donar-los una resposta a partir de l'evangeli de la misericòrdia. Aquesta és la part que presenta més novetats, i que es fonamenta en un magisteri que ha reinaugurat el camí de la sinodalitat, de l'acceptació de les propostes aprovades per majoria en els darrers Sínodes, i en el teòleg sobre el qual s'ha fonamentat secularment la teologia catòlica: sant Tomàs d'Aquino.

Quines són aquetes novetats? En primer lloc, que les persones no es poden jutjar ni tractar tan sols des dels principis doctrinals o veritats objectives. Aquestes són el Magisteri o l'ús del mateix evangeli, que no s'han d'utilitzar com pedres que s'han de llençar de manera acusatòria contra els que no s'adapten a la seva «veritat». Les situacions i condicionaments de les persones són diversos i a cops tan sols Déu i la consciència de cada persona en saben la realitat. L'Exhortació proposa un camí pastoral: com tractar, acollir, ajudar, discernir i integrar en la mida del possible, fins i tot també plenament a la comunitat eclesial, els qui, allunyats dels sagraments i de la comunitat per haver pres opcions que no responen a la proposta conjugal de l'Església, culpablement o menys culpable, per ser creients, volen retornar a la vida de fe en un procés de conversió per poder ser novament membres de la comunitat, i apropar-se a l'aliment i la força que ofereixen els sagraments.

Com fer aquests passos? És aquí on el llibre del cardenal Lluís Martínez Sistach, després de fer una objectiva presentació del contingut, sentit i procés de l'Exhortació, vol fer entendre el sentit exacte de les propostes i afirmacions de l'Exhortació i com portar-les a la pràctica. Dins del conjunt dels comentaris de l'Exhortació que s'han fet fins al present, crec poder dir que el del cardenal Martínez Sistach fa una «aportació» sobre el sentit «autèntic de l'Exhortació», com s'han d'interpretar els textos que són objecte de certa perplexitat, fins i tot per part de cardenals destacats de l'Església, que els han titllat de contradictoris amb el Magisteri de l'Església.

El llibre és fruit de la participació del Cardenal en els dos Sínodes. Fins i tot en algun aspecte del seu contacte personal tot dialogant amb el Papa, a qui en audiència privada del 25 d'octubre de 2015 demanà que els treballs sinodals tinguessin present l'any jubilar de la misericòrdia. El Cardenal ens recorda, en el capítol primer, que el fruit del Sínode, l'Exhortació, és un document Sinodal, que implica el Papa i els Bisbes. Tot seguit fa un resum dels diversos capítols: El realisme de l'anàlisi de la situació, capítol segon, el fet que a cops artificiosament s'ha elaborat un ideal impossible de portar a la pràctica, no presentant -l'ho de manera atractiva. L'aprofundiment en l'amor, a partir del comentari de 1Co 13, en el compromís d'amor indissoluble. El comentari sobre la triple fecunditat del matrimoni. Les responsabilitats pastorals de les diverses instàncies: comunitats, pastors, a favor de la família, d'elaborar propostes pràctiques per a la formació i la preparació dels joves al matrimoni. El com de l'educació dels fills, evitant obsessions per controlar la llibertat dels fills, recordant que «el principi del temps és superior a l'espai». Comentari a part mereix el cap. 8 per la seva transcendència pastoral.

Crec poder dir que el comentari del cardenal Lluís Martínez Sistach és el més clar i complet; no tan sols pel reconeixement del valor magisterial de l'Exhortació sinó també pels aclariments del que podríem dir-ne novetats de l'Exhortació. Cal destacar la importància que dóna a la consciència en els processos de discerniment, en el comentari al capítol octau, així com al fet que les veritats objectives no sempre es poden aplicar a les persones. Per causa dels condicionaments, possibilitats, o altres causes, poden no implicar culpabilitat subjectiva, i per tant el Cardenal aclareix que els qui viuen en situacions irregulars poden accedir, en un procés d'integració, als sagraments, després del corresponent discerniment amb un sacerdot; tema, aquest, al qual dedica moltes pàgines per ajudar que es pugui realitzar amb plenes garanties l'aplicació de l'Exhortació.

El llibre proposa camins pràctics pastorals en un annex per a portar endavant i aplicar les orientacions de l'Exhortació, tant en ordre a una pastoral de potenciació del matrimoni i família, com de saber acollir, discernir, respectar i potenciar la decisió presa en consciència, dels qui demanen reintegrar-se progressivament a la vida de la comunitat eclesial, que són de gran valor per a la seva aplicació.

Creiem que el llibre del cardenal Lluís Martínez Sistach, per la importància que dóna a la pastoral familiar, al sentit i valor de l'amor conjugal, pel seu valent comentari clar i obert dels camins pastorals en ordre a acollir i respondre a la problemàtica dels que viuen en situacions irregulars, així com pel reconeixement de la importància decisòria de la consciència i principalment per les orientacions pràctiques de com portar a la pràctica l'Exhortació, ha aportat novetats i a la vegada precisió de com entendre el document del Papa. Cal donar-li el nostre agraïment i felicitació per la seva publicació.

MANEL CLARET

*Prevere de l'arquebisbat de Barcelona
Delegat diocesà de Pastoral Familiar*

El Bon Pastor
Revista per a preveres
